

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2023-11-09
Besvaras senast
2023-11-23

Till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:151 Situationen på bostadsmarknaden

Politik gör skillnad och kan förändra. Men förändring kräver både att rätt politiska beslut tas och att tillräckligt med resurser avsätts, om det är vad som krävs för att genomföra reformer som leder framåt. Regeringen och bostadsministern tar dock inga rätt beslut för att stävja den samhällskris som vi går mot nu när bostadsbyggandet kollapsar.

Bostadsbyggandet befinner sig på den lägsta nivån på tio år, och minskningen sedan förra året är den största på tre decennier. Byggföretagen talar om ”den värsta krisen sedan 1990-talet” och fackförbundet Byggnads kräver en kriskommission för att rädda bostadsproduktion och arbetstillfällen.

Byggekrisen slår mot hela samhällsekonomin. Sektorn utgör runt 11 procent av bnp, och av det är cirka hälften bostadsbyggande. Ett tvärstopp i byggsektorn resulterar alltså inte bara i en förvärrad bostadsbrist. Arbetslösheten riskerar att sprida sig som ringar på vattnet när beställningar till underleverantörer plötsligt upphör, studier måste avbrytas när studenterna inte har någonstans att bo och den stora samhällsomvandlingen till grön industri, som pågår i framför allt Norrland, blir omöjlig om bostäder saknas.

Så vad har den högerkonservativa regeringen gjort? Den har presenterat förslag om ”hårdare tag mot hyresgäster”. Den har presenterat förslag som går ut på att ännu fler av de hyresrätter som fortfarande finns kvar med någorlunda rimliga hyror ska säljas, via hyrköp eller till ägarlägenheter. Allt för att minska antalet hyresrätter som den ökande gruppen hushåll med små resurser kan efterfråga. Och nu i dagarna meddelade regeringen att den avser att höja subventionerna till de rikastes köksrenoveringar än mer – genom ett utökat rotavdrag.

Detta är vad Sveriges regering föreslår för att få fart på byggandet. Fler nya kök åt dem som redan har mycket, ingenting till dem som saknar både ekonomiska resurser och ett eget hem.

Detta kanske inte är överraskande från en regering som bekvämt nog verkar sakna all kontakt med verkligheten. Men det är likväl ett bedrövligt facit.

Bostadsbristen drabbar inte längre ”bara” en liten extra socialt utsatt grupp. En allt större grupp i samhället har numera ”bara” ett enda problem – de har ingentans att bo. Det som marknaden har producerat räcker inte i antal, och när

det ändå finns en bostad har allt färre råd att köpa eller hyra den. Det kallas strukturell hemlöshet. Och strukturell hemlöshet kan inte lösas med sociala bostäder eller andra särlösningar. Det behövs fler vanliga bostäder som alldeles vanliga löntagare har råd med. Inget annat.

Regeringens förslag löser ingen kris – varken på kort eller på lång sikt. Regeringens subventioner till de rika kommer inte att öka bostadsbyggandet för dem som mest behöver det. Regeringens 60 miljoner till Sveriges 290 kommuner för att fler småhus ska byggas kommer sannerligen inte att leda oss ur bostadsbristen.

Vänsterpartiet är inte ensamma om kritiken. I princip hela branschen skriker efter åtgärder, där ekonomiska incitament står högst på önskelistan. Mest skriker man från hyresrätternas sida, eftersom regeringen helt tycks ha glömt bort – eller rent av förträngt – att det är en stor och viktig upplåtelseform i vilken det bor 3 miljoner hyresgäster i vårt land.

En snabb blick på byggbranschens reaktioner på regeringens olika förslag säger egentligen det mesta.

Två privata bostadsjättar, Heimstaden och Veidekke, kallar förslagen ”en besvikelse”: ”Vi får hoppas att regeringen återkommer med någon typ av riktad åtgärd för att stimulera tillgången till kapital eller som sänker kostnaderna så att byggkalkylerna kan gå ihop”, säger de sistnämnda. Även Hyresgästföreningen pekar på regeringens ensidiga fokus på ägare: ”Ett utökat ROT-avdrag kommer inte få byggkalkylerna att gå ihop, det kommer inte bidra till upprustningen av 200 000 hyresbostäder och det kommer inte sänka trösklarna in på bostadsmarknaden.” Och fackförbundet Byggnads anser i sin tur att regeringens förslag är under all kritik: ”Det behövs rejäla satsningar som faktiskt gör skillnad här och nu. Återinför och utveckla investeringsstödet samt komplettera med förmånliga bygg lån mot att en lägre hyra sätts”, säger de med anledning av regeringens senaste utspel.

Det går alltså inte att uttrycka mycket tydligare än branschen själv gör det. Förslagen är ett pinsamt fiasko, som kommer i en tid då byggkrisen når sin djupaste svacka på flera decennier. Men för regeringen spelar det tydligen ingen roll hur djup krisen blir för bostadsbyggandet. Tiden går, och det blir allt tydligare att någon finansiell stimulans för bostadsbyggandet inte kommer att komma från denna regering. Under tiden fortsätter det akuta läget att eskalera.

Ungdomar har fortfarande ingenstans att bo. En allt större andel av befolkningen är hemlös. Fler barn vräks, och hyror fortsätter öka i vansinnig takt, trots att fastighetsbolagen haft decennier av välmående tider. Nu ska hyresgästerna betala för deras räntehöjningar och för alla renoveringar som uteblivit under de goda åren. Människor blir allt fattigare, och svenskarnas höga skuldsättning skapar stora problem.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan vill jag fråga statsrådet Andreas Carlson:

1. Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att hindra bostadsbyggandet från att sjunka ytterligare?
2. Hur avser statsrådet att möta bostadsbristen för de mest ekonomiskt utsatta hushållen, som de facto inte kan köpa ett småhus eller annat ägt boende?
3. Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att även personer utan kapital och/eller hög inkomst ska få en egen bostad?

.....
Malcolm Momodou Jallow (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch